

Haber Analizi

Cumhuriyet Gazetesi

Türkiye Gazetesi

Cumhuriyet gazetesinin internet sayfasında yer alan haberde ana başlık olarak “Gazeteci Alptekin Dursunoğlu tutuklandı” ifadesi kullanılmaktadır. **Halliday**, haber başlıklarında kullanılan bazı ifadelerin okura **bakış açısı** sunduğuna dikkat çekmektedir. Genellikle cümlenin başında yer alan bakış açısı canlı, güçlü ve eyleyen özelliklerine sahiptir. Başlıkta tümce başında kullanılan ‘Gazeteci’ kelimesi, başlığın bakış açısını oluşturmaktadır. Yazar, okuyucuda tutuklanan Alptekin Dursunoğlu’nun gazeteci, daha doğrusu muhalif bir gazeteci olduğu için tutuklandığı düşüncesini oluşturmak istemektedir. Metinsel öznellik, okurun önceden sahip olduğu varsayılan bilgi ve durum taslağını, yeni habere bağlayan ögedir. Bu ögenin işlevi, okurun belleğinde yarı etkin durumda olan bilgileri yeniden etkinleştirerek, iletilen haberin istenen biçimde anlaşılmasını sağlamaktır. Burada ‘Gazeteci’ kelimesi kullanılarak, okuyucuların daha önceden sözde sırf muhalif oldukları gerekçesiyle tutuklanan gazeteciler ile ilgili hafızalarındaki bilgileri canlandırılmak istenmektedir. Halliday’e göre başlığın diğer bir unsuru ise **dikkat odağıdır**. Dikkat odağı, genellikle eylemden hemen önce gelen ögedir. Bu başlıkta odak noktasını eylemden (tutuklandı) önce gelen ‘Alptekin Dursunoğlu’ oluşturmaktadır. Aslında dikkat öbeği ‘Gazeteci Alptekin Dursunoğlu’ şeklinde de kabul edilebilir. Haberin alt başlığında yer alan “ Yakın Doğu Haber Genel Yayın

Yönetmeni Alptekin Dursunoğlu tutuklandı” ifadesi, ana başlıkta yer verilen ‘Gazeteci’ bakış açısının daha da genişletilip derinleştirilmesini sağlamaktadır.

Haber metninde yer alan ‘sosyal medya paylaşımları ile ilgili başlatılan soruşturmalar kapsamında gözaltına alınan gazeteci Alptekin Dursunoğlu tutuklandı’ cümlesi, tutuklanmanın sebebiyle ilgili bir bilgi içermemektedir. Bunun yerine sosyal medya paylaşımları, soruşturmalar kapsamı, gözaltına alınma gibi muğlak ifadeler kullanılmaktadır. Cümlenin sonunda kullanılan ‘gazeteci Alptekin Dursunoğlu’ kelime öbeği ile başlıkta ifade edilen bakış açısı haber metnine gömülmektedir.

Haber metninin devamında ise olay anı Alptekin Dursunoğlunun Twitter’den ‘şu an gözaltına alınıyorum’ şeklinde yaptığı paylaşım ifade edilerek, sanki haksız yere gözaltına alındığı, mağduriyet yaşadığı izlenimi okuyuculara vermeye çalışılmaktadır.

Haberde kullanılan görselde ‘gazeteci’nin masa başında, muhtemelen bir şey anlatırken çekilmiş gözlüklü bir fotoğrafı kullanılmıştır. Fotoğrafın arka planında kitaplıklarda kitaplar görülmektedir. Bu fotoğrafın ‘gazeteci’yi kitap okuyan, bilgili, kültürlü birisi gibi göstermeye çalıştığı, ve başlıkta vermeye çalışılan bakış açısını (gazeteci) pekiştirmeye yönelik seçildiği ortadadır.

Türkiye gazetesinin internet sayfasında yer alan aynı haber için ‘Sosyal medyadan provakatif içerikli paylaşım tutuklama’ başlığı kullanıldığı görülmektedir. Bu başlıkta kullanılan ‘sosyal medya’ kelime öbeği bakış açısı, ‘provakatif içerikli paylaşım’ kısmı ise dikkat odağı olarak kabul edilebilir. Yazar, ‘provakatif içerik’ kelime öbeğini kullanarak daha önce okurun bildiği, hafızasında olduğu haberlere çağrışımında bulunarak bu haberin istenen biçimde anlaşılmasını sağlamaya çalışmaktadır. Haberde alt başlık kullanmayan yazar, spot kısmında tutuklanan kişiyi belirtmemiştir. Tutuklanma sebebi olarak kişinin sosyal medya üzerinden provakatif ve rejim yanlısı paylaşımlar yaptığı işaret edilmektedir. Haber metninde ise ‘halkı tahrikle düşmanlığı sevk veya aşağılama suçu içerikli provakatif ve Suriye’deki rejim yanlısı paylaşımlar’ ifadeleri kullanılarak, resmi tutuklanma gerekçeleri ifade edilmektedir. Haber metninde tutuklanan kişinin adı gizli tutularak A.D. şeklinde verilmiştir. Fakat haberde ismi ısrarla verilmeyen, sadece baş harfleri verilen kişinin fotoğrafı haberin en dikkat çeken yerinde, görselinde kullanılmıştır. Görselde, kişinin yakın plandan alınmış, sade bir arka plana sahip, kirli sakal ve tişört ile çekilmiş bir fotoğrafı kullanılmıştır.

İki farklı gazetenin internet sayfalarında yer alan, aynı olaya ilişkin iki haber ayrı ayrı yukarıda analiz edilmeye çalışılmıştır. İki habere beraber baktığımızda, ikisinde de yazar yorumunun bulunmadığı söylenebilir. Türkiye gazetesi ısrarla kişinin adını vermeyerek nesnel ve tarafsız görünmeye çalışmakla birlikte, kişinin görüntüsünü

vererek bu iddiasını kendisi geçersiz kılmaktadır. Cumhuriyet gazetesi de olayla ilgili herhangi bir yorumda bulunmayarak nesnel ve tarafsız gibi gözükmeye çalışsa da, gerek başlıkta gerekse haber metninde seçtiği kelime ve cümle yapıları ile nesnellik ve tarafsızlıktan uzak bir haber ortaya koyduğu söylenebilir. Herkesin malumu olduğu üzere, Cumhuriyet gazetesi sol iktidarı, Türkiye gazetesi ise sağ iktidarı desteklemekte, dolayısıyla her gazetenin sahip olduğu ekonomi-politik duruş, onun haber üretim ve sunuş biçimini belirlemektedir.